

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Saamelaisen varhaiskasvatuksen arviointityökalun pilotti 2022-2023

Sivi Harkoma, arviointiasiantuntija
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Tässä esityksessä kuvataan

- 1. Saamelaisen varhaiskasvatuksen arviointityökalun pilotin tavoitteet ja toteuttaminen**
- 2. Arviointityökalun keskeiset sisällöt**
- 3. Pilotin ja työkalun palaute**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Pilotin tavoitteet ja toteuttaminen

Pilotin tavoitteet

Pilotin tavoitteena oli testata, kuinka hyvin arviointityökaluun sisältyvä lomake tukee saamelaisen varhaiskasvatuksen arviointia ja kehittämistä.

Lisäksi pilotissa kokeiltiin, miten varhaiskasvatuksen eri yksiköistä ja kunnista kerättyä aineistoa voidaan raportoida ja hyödyntää henkilöstön itsearviointin tukena.

- Pilotoinnissa käsiteltävää ja analysoitavaa tietoa kerättiin arviointilomakkeiden avulla
- Arviointilomakkeeseen vastaaminen sijoittui marraskuulle 2022
- Karvi analysoi aineistot joulukuussa 2022
- Arviointiraportti esiteltiin vastaajille alkuvuodesta 2023 (13.1.2023 & 23.2.2023), jolloin pilotti vietiin osallistujien osalta päätökseen.
- Karvi keräsi osallistujilta palautetta pilotoinnista sekä lomakkeeseen vastaamisen että raportin tarkastelun yhteydessä. Palautetta hyödynnetään arviointityökalun ja arviointiprosessin kehittämisessä.

Pilotin aikataulu

Syys-lokakuu 2022: Osallistujien rekrytointi, tiedottaminen ja koulutus

Karvi tiedotti järjestäjiä tulevasta pilotista
Yksiköt ja ryhmät ilmoittautuivat mukaan pilottiin
Karvi järjesti koulutusta arvioinnista ja pilotin toteuttamisesta

Marraskuu Arviointilomakkeeseen vastaaminen

Arviointilomake ja siihen liittyvä ohjeistus toimitettiin osallistujille
Henkilöstö vastasi lomakkeeseen 7.-30.11.2022.

Palautetta kerättiin arviointilomakkeella

Joulukuu: Aineiston analysointi ja raportin muodostaminen

Lomakkeilla kerätty aineisto analysoitiin ja siitä muodostettiin visualisointeja (vastausten jakaumat ja keskiarvot)

Palautetta kerättiin keskustelemalla

Arviointiraporttiin tutustuminen

Arviointiraportti esiteltiin henkilöstölle 13.1. ja johdolle 23.2.2023 ja siitä keskusteltiin yhteisesti.

Pilotin yhteenveto

Pilotista ja siitä kerätystä palautteesta kirjoitettiin yhteenveto, joka julkaistiin Karvin verkkosivuilla.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Arviointityökalun keskeiset sisällöt

Arviointityökalun yhteys vasun tavoitteisiin

Saamelaislasten varhaiskasvatuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten saamelaista identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan sekä antaa lapsille mahdollisuus opetella saamelaisia perinnetietoja ja -taitoja. Saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jonka oikeuksista omaan kieleen ja kulttuuriin on säädetty perustuslaissa¹⁰⁰. Toiminnassa hyödynnetään lähiympäristöä sekä yhteistyötä huoltajien ja saamelaisyhteisön kanssa. Silloin kun varhaiskasvatus järjestetään jollakin kolmesta saamen kielestä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa kielen kehittymistä, ymmärtämistä ja käyttöä. Tavoitteena on lisätä lasten valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä. Henkilöstö vahvistaa saamen kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lähde: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, s. 52

Arviointityökalun sisällöt ja kohderyhmä

Arviointityökalussa käytettiin käsitettä ”saamelainen varhaiskasvatus” ja arviointi kohdistettiin kaikkien saamenkielistä varhaiskasvatusta osakseen saavien lasten ryhmiin mukaan lukien saamenkieliset ryhmät ja kielipesät.

Lomakkeen keskeiset sisällöt

- Saamelaisen varhaiskasvatuksen suunnittelu, arviointi ja kehittäminen
- Saamen kielen kehityksen ja oppimisen tukeminen
- Saamen kielen oppimista tukevat menetelmät
- Henkilöstön osaamisen kehittäminen
- Luontoyhteys sekä perinteiset elinkeinot ja toimeentulo
- Yhteisöllisyys, rauha ja sovinnollisuus

Esimerkkejä arviointilomakkeen väittämistä (käännökset pohjois-, inarin- ja koltansaame)

Arviointiasteikko: kyllä – osittain – ei – en osaa sanoa

- *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukevat saamelaisen varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteuttamista ja arviointia.*

Arviointiasteikko: toteutuu erittäin heikosti – toteutuu heikosti – toteutuu kohtalaisesti – toteutuu hyvin – toteutuu erittäin hyvin

- *Saamen kieltä opetellaan keskustelemalla lasten kanssa heille merkityksellisistä kokemuksista ja asioista saameksi.*
- *Sisällytämme saamen kielen sanastoa ja kielioppia ryhmämme musiikilliseen toimintaan. (Esim. laulamalla, loruttelemalla, nimeämällä erilaisia soittimia, kuuntelemalla musiikkia)*
- *Teemme oman ja toistemme saamen kielen osaamisen vahvuuksia näkyväksi lapsille.*
- *Opettelemme lasten kanssa luonnossa tarvittavia taitoja. (Esim. kasvien nimeäminen ja hyödyntäminen)*
- *Teemme lapsiryhmässämme yhteistyötä laajasti saamelaisyhteisön kanssa.*

Arviointiraportti

- **Raportti on yhteenveto saamelaisen varhaiskasvatuksen arviointilomakkeen vastauksista, joita kerättiin pilotissa.**
- **Arviointilomakkeelle kertyi vastauksia 19**
  - Vastaukset kerättiin saamelaista varhaiskasvatusta järjestävien kuntien henkilöstöltä koko Suomen laajuudella.
  - Vastaukset kattavat kaikki saamenkielistä varhaiskasvatusta osakseen saavien lasten ryhmät mukaan lukien saamenkieliset ryhmät ja kielipesät.
- **Raportti voitiin muodostaa sillä edellytyksellä, että vastaajia on ollut kuusi tai enemmän.**
- **Henkilöstöltä kerättyjä taustatietoja ei hyödynnetty raportoinnissa, jotta yksittäistä vastaajaa, päiväkotia tai kuntaa ei voi tunnistaa raportista.**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Pilotin ja työkalun palaute

Arviointityökalun palaute

- **Palautekysymykset**
  - Millaisia huomioita haluaisit esittää väittämien selkeydestä ja ymmärrettävyydestä?
  - Miten väittämät mielestäsi soveltuvat käytännön toiminnan arviointiin?
  - Jäikö väittämien ulkopuolelle asioita, joita haluaisit lisätä lomakkeeseen?
  - Miten kehittäisit vastaavien arviointien toteutusta, kuten tiedottamista, ohjeistusta ja muita arviointiin osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä?
  - Muuta palautetta Karville:
- **Palautteeseen vastasi yhteensä 15 saamelaisen varhaiskasvatuksen työntekijää.**
- **Lisäksi palautetta kerätiin henkilöstöltä ja päiväkodin johtajilta arviointityökalun raportin keskustelutilaisuudessa Flinga-alustaa hyödyntämällä.**

Arviointityökalun palaute

Arviointilomakkeen väittämien hyödyllisyys arvioinnissa

- Suurin osa vastaajista näki väittämät selkeinä ja ymmärrettävinä.
- Useimpien vastaajien mukaan väittämät soveltuivat sisällöllisesti saamelaisen varhaiskasvatuksen arviointiin.
- Väittämät ja niiden tarkastelu herätti paljon ajatuksia ja pohdintaa saamelaisesta varhaiskasvatuksesta sekä siihen liittyvistä arvoista.

Väittämien kehittämisessä huomioitavaa

- Saamenkieliset käännökset olivat osittain epäselviä. Vastausvaihtoehdoissa ilmeni murteeseen liittyviä haasteita erityisesti pohjoissaamenkielisen lomakkeen osalta.
- Saamelaisen varhaiskasvatuksen olosuhteet kuten toteuttamispaikka voi vaikuttaa arviointeihin.
- Arviointi väittämillä koettiin haastavaksi alle 3-vuotiaiden lasten osalta.
- Väittämien yhteyteen toivottiin mahdollisuutta tarkentaa ja perustella vastausta.
- Henkilöstön keskinäiseen yhteistyöhön, resursseihin ja työhyvinvointiin toivottiin lisää väittämiä.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

”Tälläinen kysely joka vuosi, jota voisi seurata itsekin ja kehittää ryhmän toimintaa sen mukaisesti.”

”Oli mielenkiintoista vastata näihin kysymyksiin ja samalla tuli pohdittua myös omaa roolia saamelaisena varhaiskasvattajana.”

Pilotin toteuttamisen palaute

- **Arviointiraportti**

- Osallistujien mukaan pilotin arviointi vastasi yksikön käsitystä toiminnan nykytilasta ja esiin nostetut asiat oli tiedostettu yksiköissä.
- Arviointilomakkeen vastauksista muodostettu raportti ja siitä keskustelu auttoivat tunnistamaan saamelaisen varhaiskasvatuksen vahvuuksia ja kehittämisen kohteita sekä pedagogisen toiminnan että sitä tukevien rakenteiden osalta.
- Arviointiraportista keskustelu tuki myös vahvuuksien viemistä käytäntöön.
- Arviointiraportin visualisoinnit olivat vastaajien mielestä selkeitä.
- **Pilotin toteutuksen osalta ohjeistukset olivat ymmärättäviä ja selkeitä.**
- **Koulutukset toimivat osallistujien mielestä hyvin myös etänä etenkin keskustelun ja tiedon jakamisen osalta.**

Lisätietoja:
sivi.harkoma@karvi.fi

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS